

Magdalena Kokoszka
Uniwersytet Śląski w Katowicach
magdalena.kokoszka@op.pl

Michał Kopczyk
Akademia Techniczno-Humanistyczna
w Bielsku-Białej
mkopczyk@poczta.onet.pl

Grażyna Maroszczuk
Uniwersytet Śląski w Katowicach
grazyna.maroszczuk@us.edu.pl

Anna Szawerna-Dyrzka
Uniwersytet Śląski w Katowicach
annadyrzka@wp.pl

Wspólnota – tradycja – przemoc. Kultura i literatura w kontekstach postkolonialnych

Wybór tematyki numeru podyktowało przeświadczenie, że pogłębianie refleksji nad szeroko rozumianą problematyką zależnościową jest jednym z najważniejszych zadań, przed jakimi stoi dzisiejsza humanistyka. Żyjemy w świecie, w którym analizy domagają się wciąż zarówno „klasyczne” formy kolonizacji (np. kolonializm imperiów europejskich XVI–XX wieku), jak też ich współczesne formy, często nieuświadomione (ucisk o podłożu kulturowym, ekonomicznym, płciowym itp.), a powodujące, że w wielu miejscach podporządkowany *inny* wciąż nie może przemówić. Rośnie grono zwolenników przeniesienia na grunt środkowoeuropejski narzędzi wypracowanych przez krytykę postkolonialną. Podzielają oni pogląd, iż również ten obszar był w przeszłości terenem kolonizacji, a jej konsekwencje wywierają wpływ na dzień dzisiejszy zamieszkujących go wspólnot, kształtując zbiorową mentalność, kulturę i życie społeczne.

Chcielibyśmy, by zamieszczone w zbiorze teksty stały się impulsem do refleksji nad tym, kim jesteśmy dziś – jako członkowie wspólnot, których domeny nakładają się na siebie, a nierzadko również wchodzą w konflikt. Dla autorów większości artykułów szczególnie interesujące okazały się zależności łączące pojęcia: wspólnota – tradycja – przemoc i wynikające z nich pytania. Choćby takie: Jak – jako jednostki – zmagamy się z kosztami, jakie pociąga za sobą przynależność do wspólnoty? Co – w sytuacji słabości tradycyjnych wspólnot takich jak naród czy wspólnoty religijne – powinno się stać podstawą poczucia łączności z innymi? Jak zaspokoić potrzebę współobecności z innymi w społeczeństwie indywidualistów? Jak sprawić, by nasza tęsknota za wspólnotowością nie stała się okazją do dominacji tych, którzy dostrzegą w niej przyzwolenie na ograniczenie naszej wolności? Jak pogodzić przywiązanie do tradycyjnych wartości z otwartością na zmiany? Jak radzimy sobie z naszą historią – czy gotowi jesteśmy na szczerą konfrontację z nią oraz „odpolitycznienie” jej? Jak historia kształtuje nasz (polski, europejski, globalny...) dzień dzisiejszy?

To niektóre jedynie kwestie, jakie poruszają w swych tekstach autorzy 29. numeru „Świata i Słowa”. W tomie znajdzie Czytelnik także rozprawy niemieszczące się w ramach dyskursu postkolonialnego, interesujące jednak – w naszym przekonaniu – jako wkład do szeroko rozumianej refleksji kulturologicznej. Życząc Państwu owocnej lektury, mamy nadzieję, że stanie się ona impulsem do włączenia się w debatę nad kwestiami tak istotnymi dla naszego „tu i teraz”.

Community – Tradition – Violence. Postcolonial Contexts

[Introduction to: “Świat i Słowo” – “World and Word” 2017, vol 29.]

Keywords: community, tradition, violence, postcolonial studies

Słowa kluczowe: wspólnota, tradycja, przemoc, studia postkolonialne